

EDINOST

Posamezne številke v Trstu in okolici po 20 cent. — Oglasi se računajo v širskosti ene kolone (72 mm). — Oglasi trgovcev in obrtnikov po 40 cent. osmrtine, zahvale, poslanice in vabila po 1. —, oglasi denarnih zavodov po 2. — Mali oglasi po 20 cent. beseda, najmanj po 1. — Oglasi, naročniki in reklamacije se pošiljajo izključno upravi Edinosti, v Trstu, ulica sv. Frančiška Asiškega št. 20, I. nadstropje. — Telefon uredništva in uprave 11-57.

Fašizem in inozemstvo

(Ugibanja in predvidevanja)

Naša »ugibanja in predvidevanja« o bistvu sedanje državne krize in njenih nevarnostih, katere smo objavili v prvih dveh številkah zadnjega tedna, so se začela potrjevati. Čim se je videlo, da je zahteva fašistovske stranke po novih volitvah resna in da ni le politična pretveza, je postalo jasno, da to gibanje svojo zastavo nekoliko povesilo. Predvčerajšnjim je objavil tukajšnji »Popolo di Trieste«, za milanskim »Popolo d'Italia« najvažnejši in najmerodajnejši fašistovski dnevnik, uvođen članek pod naslovom »Elezioni« (Volitve), v katerem je rečeno med drugim, da se fašizem zaveda ogromne škode, ki bi jo povzročila državna fašistovska revolucija. Vsled tega da je fašizem usmeril vse svoje moči na to, da pride do vlade po postavnih poti. Na drugem mestu istega članka čitamo sledeče besede: »Obvladujoče politično življenje ne da bi nam bila napravljena odgovornost vladajočim. Mislimo, da bi jasneje ne bilo mogoče potrditi, da fašizem spretno špekulira s slabostjo vlade, vračajoč ji milo za drago. Obenem pa lahko vidimo že v teh besedah tudi potrdilo, da ni, ako hočemo pravilno presojati sedanji položaj, nikakor »meti prelitati« moči fašistovskega gibanja. V tem oziru pa je še značilnejši članek, ki ga je objavil včerajšnji »Popolo d'Italia« izpod peresa Mussolinija samega pod naslovom »Fašizem in armada«. Mussolini se »gažanja« v tem članku proti generalu Badogliu, ki je izjavil, da bi se pri prvem strelu razprsil ves fašizem, in obsoja v istem mahu protifašistovsko agitacijo, ki se je pojavila v zadnjem času v italijanskem oficirskem zboru. Mussolini sicer izraža upanje, da ne bo armada nikdar nastopila proti fašizmu, kakor bi niti fašizem s svoje strani nikdar ne nastopil proti armadi, toda iz vsega pa je vendar razvidno, da je veliko vprašanje, ali bi fašizem v odločilnem momentu sploh mogel računati nanjo. In da bo vrsta teh pojavov popolna, omenimo še članek poslanca Giunte, ki je bil objavljen v včerajšnjem »Popolu di Trieste« in kjer se iz kompetentnih ust potjuje naše predvidevanje o mogočem sodelovanju v bodočnosti med fašisti in italijanskim ljudsko stranko.

Vsi ti pojavi kažejo, da se je plaz, ki je drvel v začetku s silovito naglico navzdol, začel počasi ustavljati in se bo popolnoma ustavil, čim pride fašizem do edinega cilja, ki ga more doseči, t. j. do tega, da se mu priznata svojstvo in veljava velike stranke v krogu drugih odločilnih strank države. Nevarnost sicer obstaja in vlada je sprito bližajoče se koncentracije povodom fašistovskega občnega zbora po pravici v skrbeh. Toda kljub vsemu je ta nevarnost na polju notranje politike precej relativna in omejena, ker je fašistovsko gibanje spravilo v resno nevarnost le nekatere politične stranke, medtem ko postaja čedalje bolj jasno, da se temeljnih ustanov »liberalne« države ne upa lotiti.

Dasi pa se je »fašistovska nevarnost« na polju notranje politike nekaj po zaslugi fašizma samega, nekaj po zaslugi slabosti »liberalne države«, na ta način zmanjšala in omejila, obstaja na drugi strani in se razvija druga fašistovska nevarnost, ki posega na polje zunanje politike in je vsled tega nevarnost v pravem pomenu besede ne toliko za »liberalno« državo, temveč predvsem za Italijo kot tako. Požrtvovalni in dosledni nacionalizem fašizma, ki je vzpostavil med italijanskim ljudstvom narodni čut in si s tem stekel velike zasluge, je izpremenil v zadnjem času v nekaj mističen italijanski imperilizem. Fašistovski poslanci izjavljajo v parlamentu, da so imperialisti, in fašistovski listi objavljajo dan na dan članke in novice, s katerimi se italijanske množice navdihujejo z zapeljivim in omanljivim imperialističnim čuvstvom. Nacionalizem fašizma ni več nacionalizem v navadnem pomenu te besede, temveč se je izpremenil v nekako omanico, ki se ne da lahko opredeliti. Je to nekaj »starorimski irendentizem«.

Italija

Olajšava glede potnih listov

RIM, 14. Po sporazumu, nedavno sklenjenem v Gradcu med Italijo, Kraljestvom Srbom, Lirvatom in Slovencev, Čehoslovasko, Poljsko, Rumunsko, Avstrijo in Ogrsko, tičečem se potnih listov in vizumov, je določeno, da morajo avstrijski konsulati v Italiji dati na zahtevo na italijanske potne liste transitni vizum z veljavo enega leta proti taksi 1 lire v zlatu. Interesiranci tedaj ne bodo več zahtevali starega vizuma proti taksi 5 lire v zlatu brez pravice za povrnitev.

General Badoglio in fašisti

RIM, 14. Agencija »Stefani« javlja: Nekateri listi so pisali o neki specialni misiji, ki da je bila poverjena generalu Badogliu glede eventualnega nastopa proti fašizmu. Ta vest nima nikake podlage. General Badoglio ni dobil nikake take naloge in izvršuje še vedno svojo redno službo pri vojaškem svetu.

Mussolini o namerah generala Badoglija

MILAN, 14. Današnji »Popolo d'Italia« prinaša članek Mussolinija, v katerem le-ta napada generala Badoglija radi njegovega

Jugoslavija

Razprava v radikalnem klubu

BELGRAD, 14. Položaj, ki je nastal vsled zagrebskega kongresa, še ni pojasnjen. Demokratska stranka je že zavzela nasproti temu vprašanju stališče z znano resolucijo. Radikalna stranka se razpravlja i o tem kongresu i o koaliciji z demokrati.

Pašić naglašal, da je koalicijska še vedno potrebna. Po njegovem mnenju bi bila umestna samo rekonstrukcija kabineta. Po včerajšnji seji je bilo izdano to-le poročilo: »Radikalni poslanski klub je na svojem današnjem sestanku razpravljal o sedanji notranjepolitični situaciji in ugotovil, da je zagrebski kongres z dne 10. septembra ustvaril težko situacijo, ki je postala vsled sklepa glavnega odbora in poslanskega kluba demokratske stranke še nejasnejša. Zato je radikalni poslanski klub soglasno naglašal, da se tako otvoreno vprašanje čimprej prouči in procenijo posledice, da se more potem končno sklepati.«

Kakor je razvidno iz te resolucije, se je Pašiću posrečilo izogniti se sestanku glavnega odbora radikalne stranke, za katerega je prijavil svojo udeležbo tudi Protić. S tem je pridobil na času, da prouči položaj in skliče sele potem sejo poslanskega kluba.

Jugoslovanski četniki za obrambo Tracije?

BELGRAD, 14. »Balkan« poroča: Udrženje četnikov Jugoslavije je izročilo danes grškemu poslanskemu odpravniku noto, v kateri izjavlja, da je pripravljeno dati Grčiji za obrambo Tracije na razpolago 3000 jugoslovanskih četnikov, ako odobri to tudi grška vlada. Grški poslanik je o ponudbi takoj obvestil našega zunanjega ministra dr. Ninčiča in svojo vlado v Atenah.

Dr. Häusler v parlamentu

BELGRAD, 14. Snoči je prišel v Belgrad disident Radičev stranke dr. Häusler. Dr. Häusler je izjavil, da se bo udeležil se prve prihodnje seje narodne skupščine. Prišel je iz svojega volivnega okraja v Mitroviči, kjer so ga lepo sprejeli in mu je okrajni odbor Radičeve stranke naročil naj gre v parlament. Danes popoldne je dr. Häusler položil poslansko prisego.

Fašisti in arditji zasedli Sušak in okolico?

BELGRAD, 14. Ob 3/20 popoldne je prisel semkaj s Sušaka sledeča brzojavka: Na Reki so se danes zbirale velike množice fašistov, ki so neprestano dovažale eksplozivne snovi, municijo in orožje. Na Reki in na Sušaku so bili nalepljeni lepaki, ki naznanjajo prebivalstvu, da je D'Annunzio prevzel poveljstvo nad fašisti na Reki.

Ob 4. popoldne je došla sledeča brzojavka: Danes popoldne so fašisti zasedli Sušak in zbirajo tamkaj svoje sile. Okupirali so tudi vso demarkacijsko črto proti Sv. Ani in Martinšici. Prišli so preganjati zlasti omladino. Na Sušaku je pričakovati resnih dogodkov. Naš narod je v velikem strahu in to tem bolj, ker ne vidi nobenega izhoda iz situacije.

Kasneje ni nikakih poročil. Očitno so fašisti prekinili brzojavno zvezo in onemogočili prehod preko demarkacijske črte.

V Belgradu vlada vsled teh dogodkov veliko razburjenje. Splošno se smatra, da je bila fašistovska akcija povzročena po poročilu iz Rima, da bo sporazum o izvedbi rapalske pogodbe vsak hip podpisan, na kar bi moral biti Sušak z okolico izroččen Jugoslaviji. To pa hočejo fašisti preprečiti.

Ko so došle vesti o vpadu na Sušak, sta se takoj po zaključku seje radikalnega kluba sestala Pašić in zunanji minister Ninčič k posvetovanju. Čim prej vlada točneje vesti o dogodkih, bo takoj sklican ministereki svet, da sklene potrebne odredbe.

Rumunska

Kronanje rumunskega kralja.

BRKAREŠT, 4. Včeraj so prispeli v Sinajo z raznimi posebnimi vlaki inozemski principi in delegati, ki se bodo udeležili kronanja rumunskega kraljeve dvojice. Ob 9 je prispela jugoslovanska kraljica Marija v spremstvu princa Pavla, ministra znanjih stvari Ninčiča in generala Hadžića. Kraljica Marija je bila sprejeta od rumunske kraljevske družine in od grške kraljice Elizabete. Ob 9.30 so prispeli Yorški vojvoda, maršal Foch, generala Weygand in Berthelot, nato pa Genovski vojvoda, ki zastopa Italijo, belgijski, danski in norveški zastopniki ter španski infant Alfons in infantinja Beatrice.

Gosti so bili sprejeti od kralja Ferdinanda, princeza Karla in Nikole, vladnih članov ter zastopnikov civilnih in vojaških oblastev.

Čehoslovaška

Splošna stavka rudarjev na Čehoslovaškem.

PRAGA, 14. Konferenca vseh treh koaliranih čehoslovaških združenj rudarjev objavila proglas, v katerem pravi, da so rudarji pripravljeno imeniti sporazum, ki so ga sklenili v preteklem februarju z gospodarskimi rudarji in kateri določa, da se imajo medse zniževati sporedno s padanjem cen živilom; tudi so rudarji za to, da se v tem smislu povzamejo pogajanja v vseh kolonah. Ako se stavka v kolini Ostrava-Karvin, ki so jo izvali lastniki rudnikov s tem, da so kršili goromnenjeno pogodbo, ne zaključijo danes, se bo 17. t. m. proglasila splošna stavka na vsem Čehoslovaškem.

Odmevi sestanka Schanzer-Beneš.

PRAGA, 14. Praška »Tribuna« se peti na uvodnem mestu z nedavnim sestankom v Beneških ter izraža sledeče zaključke: Lahko se bomo prav dobro razumeli s politiko Rima, ako bo tej jasno, da je bilo geslo nove rimske vlasti v začetku »Italija bo naredila

sama.« In kakor se je Italija ustvarila sama, tako se bo ustvarila sama tudi srednja Evropa. Italija — ker je tako hotela, srednja Evropa — kljub temu, da tega ne želi. Minister Schanzer je izjavil v svojem zadnjem govoru, da se Italija z ženevsko pogodbo ne bo odrekla svojega položaja, pridobljenega z vojno. To je — kakor se zdi — naslovljeno na vevlasti. Nas bo veselilo, ako se bo Italija kot vlast čutila v posebni meri odgovorno za to, da ne postane srednja Evropa v tem težkem položaju predmet kakršnekoli meddržavne družbe, bodisi ameriško-holandske ali francosko-nemške.

Rusija

Uspeh razveljavljanja pogodbe Krasin-Urquart Rusija se bo udeležila konference za rešitev dardanelskega vprašanja?

LONDON, 14. Z ozirom na izjavo g. Litvinova, da je Rusija razveljavila pogodbo z Urquartom zaradi tega, ker je bila izključena od konference za Dardanele, javlja agencija Reuter, da je ta izgovor povsem neutemeljen. Merodajni krogi izjavljajo — nadaljuje agencija »Reuter«, da nista tekmo pogajanj med lordom Curzonom in Poincaréjem v Parizu ne Francija ne Anglija prav nič ukrenili za izključitev Rusije od konference. Jasno je, da Rusija ki živi v miru s Turčijo, ne more upravičeno zahtevati udeležbo pri konferenci, katere glavni cilj je sklenitev miru med Turčijo in državami, ki so še v vojni z njo. Vkljub temu — zaključuje agencija »Reuter« — je vprašanje udeležbe Rusije pri konferenci, katere mora rešiti dardanelsko vprašanje, nedotaknjeno.

Pred sklenitvijo trgovskega dogovora med Georgijo in Nemčijo

LONDON, 14. Ruska trgovska delegacija javlja iz Moskve: Po prejetih vesteh iz Tiflisa je Georgija začela pogajanja za sklenitev trgovskega dogovora z Nemčijo.

Poljska

Zaključki konference znanjih ministrov baltičkih držav v Revelju.

VARŠAVA, 14. Na konferenci v Revelju, ki se je vršila 8. in 9. t. m., so znanji ministri Estonke, Finske, Litovske in Poljske po izmenjavi vidikov ugotovili, da popolnoma soglašajo v vseh vprašanjih, tičečih se skupne politike. Zvesti svojim pacifičnim načelom so ministri odobrili tudi sklep svojih vlad, da se sprejme vabilo Rusije na konferenco v Moskvi, ki se bo pečala z razorožitvijo. Z ozirom na sklep prejšnje konference se je sklenilo, da se skliče gospodarska konferenca baltičkih držav, ki se bo vršila v Helsinkforsu. Ministri so se zedinili v tem, da se priporoča složen nastop odnosnim delegatom za mednarodno konferenco dela, ki se bo otvorila v Ženevi. Končno so sklenili, da se bo vršila prihodnja konferenca znanjih ministrov v Rigi.

Bolgarska

Izjave Stambulijskega o bolgarski zunanji politiki

ŽENEVA, 13. List »Le Salut Public« objavlja zanimiv pogovor z bolgarskim ministrom predsednikom Stambulijskim. Glede vzhodnega vprašanja je izjavil, da se čudi, kako se je mogla Tracija dati Turkom, dočim je Bolgarska zahtevala za njo avtonomijo, a za se prost izhod na morje. Zavezniki so »obljubili, da bo Bolgarska dobila prost izhod na morje in Stambulijski upa, da bodo držali svojo besedo. Če se to ne zgodi, bi znalo priti na Bolgarskem do upravičenih nemirov.

Drugo važno vprašanje, katero bi se moralo rešiti — je izjavil Stambulijski — je zagotovitev in vrnitev naših beguncev v Tracijo, katere mora sedaj Bolgarska z mnogo troški in s težkimi vzdrževati. Begunci se ne bodo upali vrniti, dokler jim ne bosta zagotovljeni popolna avtonomija v cerkvi in veri ter osebna svoboda.

Kar se tiče odnošajev Bolgarske z drugimi vevlastmi je naš položaj zelo dober. Živimo v slogi z vsemi vevlastmi in sosedji. Glede odnošajev z Jugoslavijo je izjavil Stambulijski, da je nedavno z ministrom znanjih stvari prečesal celo bolgarsko-srbsko vprašanje. Mi smo se prijateljski o vsem dogovorili ter ukrenili potrebno, da se prepreči obmejni spopadi s komiti, do katerih itak prihaja brez vednosti in privolitve ene in druge vlade. Kar se tiče dobrih odnošajev s Francijo, so ti odnošaji enaki kakor pred vojno. Nemški vpliv ni bil velik in se je sedaj povsem izgubil. Francija ne vidi v sedanji Bolgarski Bolgarsko tekmo vojne. Mi želimo še nadalje ostati v bratski slogi s francoskim narodom.

Naše notranje razmere so dobre, o čemer se vedno lahko prepriča mednarodna komisija, ki vlada v Sofiji in pazi na naše gospodarske in politične razmere. Moj program je, da se držimo točno vseh obvez, katere so nam naložene po zaveznikih in po mirovni komisiji. Sloga z zavezniki in red v državi, finančno in gospodarsko ravnotežje, to je sedaj naša glavná naloga, če hočemo ohraniti zdravo politiko Bolgarske. Mnogo nam bo pomagalo obvezno delo, ki je sedaj vpeljano po vsej Bolgarski in o katerem bo v kratkem izšla knjiga, izdana od vlade in mednarodne komisije, katere član Maks Lazare proučuje to vprašanje. Naše prizadevanje bo šlo za tem: 1.) da gospodarski povzdignemo zemljo s pomočjo splošnega obveznega dela; 2.) da vpeljemo moderno telesno vzgojo naše mladine; 3.) da gojimo v narodu zanimanje za naše skupne interese in za razvoj naše celokupne domovine ter da najdemo nova sredstva za finančno povzdignje naše države. Ves narod je gradil ceste in mostove, čistil kanale in vodovode, tlakoval ulice itd. Ta način prisilnega dela se je zelo kritiziral, toda to je nova in originalna reforma na-

rodovega dela in sigurno sredstvo, da se odpravi gospodarska kriza v Bolgarski, ki je toliko pretrpela v vojni.

Francija.

Zbornica — Razprava o splošni politiki

PARIZ, 14. Zbornica nadaljuje razpravo o splošni politiki. Poslanec Marcel Habert je razvil svojo interpelacijo o ukrepih za ohranitev miru. Trdil je, da vsi Francozi hočejo mir, da pa so navzkrižja glede sredstev, s katerimi naj se doseže. Socialistični poslanec Baron je omenil Poincaréjev članek, v katerem je Poincaré izjavil: »Če bi bila Anglija hotela, bi mi ne bili ineli vojne«. Poincaré mu je odgovoril: »Nisem rekel tega, toda listi so pisali, da če bi Anglija bila sporočila Nemčiji, da bo stopila v vojno, bi ne bilo prišlo do vojne«. Pripominjam: Tedanja angleška vlada bi bila zavzela tako stališče, ki ji ga je nasvetoval sir Edward Grey, če bi se bili trije pacifiistični ministri ne bili temu uprli.

Francoski poslanik v Rimu ostane na svojem mestu.

PARIZ, 14. Vest, da se bo menjal francoski poslanik pri N. V. italijanskem kralju, je brez vsake podlage. Gospod Barrere ostane v Rimu.

Vzhodno vprašanje

Chamberlainove izjave o vzhodnem vprašanju

BIRMINGHAM, 14. Lord Chamberlain je imel na banketu kluba konservativcev govor, v katerem je izjavil, da ne more reči, kdaj se bodo vršile nove volitve, da pa je gotov, da bo nova zbornica mnogo drugačna od sedanje. Če bodo laburisti dosegli večino, je izjavil, bodo odgovorni za to tisti, ki so temu pripomogli. Glede dogodkov na vzhodu je Chamberlain odločno branil politiko Lloydja Georgeja. Mi smo ostali nevtralni v grško-turškem sporu — je izjavil — toda bili smo odločno za to, da preprečimo, da se vojna, ki uničuje Malo Azijo, razširi na Evropo. Da prihranimo Carigradu usodo, ki je zadela Smirno ter da ohranimo prostost morskih očin. S sodelovanjem zaveznikov se nam je posrečilo, toda mi smo bili odločni, da v slučaju potrebe branimo prostost morskih očin, povečeno z angleško krvjo.

Ugoden vtsek mudanjskega dogovora v Indiji, Perziji in Afganistanu

LONDON, 14. Agencija Reuter javlja, da je naredila vest o sklenitvi dogovora v Mudaniji zelo ugoden vtsek na muslimansko prebivalstvo v Indiji, Perziji in Afganistanu. Tudi v Zedinjenih državah je naredil podpis dogovora zelo ugoden vtsek.

Grčija bo podpisala mudanjski dogovor — toda poveljniki vojske izjavljajo, da bodo branili vzhodno Tracijo

ATENE, 14. Grški minister znanjih stvari je podal zaveznikom poslanikom to-le izjavo: »Grški delegati niso še podpisali mudanjskega dogovora, ker so jim prišla navodila prepozno; vlada pa bo v vsakem slučaju ukrenila o tem sklep še pred nedeljo«.

Medtem javljajo iz Carigrada, da je polkovnik Grastiras pri pregledovanju tracijskih čet izjavil, da Grčija ne bo zapustila vzhodne Tracije in da je vojska sklenila, da jo bo branila do skrajnosti.

Grške rezerve.

PARIZ, 14. Agencija »Havas« poroča iz Aten: Izjavlja se, da ne predstavlja odločitve grške vlade, da sprejema mudanjski dogovor, uradno priznanje pravic Turčije na Tracijo.

Belgija

Italijanska kraljevska dvojica v Antwerpenu

ANTWERPEN, 14. O priliki včerajšnjega obiska italijanske kraljeve dvojice je pričel tukajšnji list »Le Matin« v italijanskem jeziku članek, v katerem se kliče do družinice visokim gostom. »Metropole« resumira zgodovino odnošajev med mestom Antwerpenom in Italijo od srednjega veka do danes.

Zupan mesta Antwerpena je položil v Schoonselve venec na grob 42 tam pokopanih italijanskih vojakov.

Italijanska kraljeva dvojica v Belgiji. LIEGE, 14. Listi pozdravljajo kraljevsko dvojico z obširnimi članki. Vlak ki je pripeljal visoka gosta, je spremljalo kakih 50 letal.

Avstrija

Seipelovo poročilo v zbornici odobreno

DUNAJ, 13. Danes je kancler Seipel podal zbornico poročilo o dogovorih v Ženevi za ozdravljenje avstrijskih financ. Seja se je pričakovala z ogromnim zanimanjem in zbornica je bila polna ljudi. Tudi tribune so bile polne. Seipelovo poročilo je dalo povod hudim napadom s strani socialistov Rennerja in Seiza, ki sta očitala kancleru, da je ponižal državo, išče pomoči pri tujcih, dočim bi bil lahko našel doma pri bankah in kapitalistih potrebne svote za gospodarsko povzdignje Avstrije. Kljub tem napadom je zbornica odobrila resolucijo krščanskih socialcev in pangermanistov, s katero se odobrava poročilo in se izraža kanclerju hvaležnost države. Zbornica je nato imenovala komisijo sestavljeno od 26 članov, ki bo proučila ženevski zapisnik.

Usakdo naj po svoji moči „Šolski družbi“ na pomoč priskoči!

via Bagni in ki je priznal, da se je nahajal na dan dejanja v družbi nekega človeka, za katerega danes ne ve, kje se nahaja, a sta dobila imenovanega Polentaruzzi v neki gostilni. Med njimi se je naenkrat pojavilo čudno prijateljstvo, tako da so romali od gostilne do gostilne in pili. Plačal je vedno Polentaruzzi, ki se zdel precej pri denarju. Precej jasno je, da sta zločin naredila imenovana dva in daj tovariš noče ali ne ve povedati ime svojega sozločinca, je vendar upanje, da ga kmalu dobijo v roke pravice.

Obrtno nadaljevalna šola v Vrtojbi. Vztrajnemu delovanju našega mladega starejšinstva se je posrečilo, da se odpravi v drugi polovici meseca oktobra 1922 obrtno nadaljevalna šola v Vrtojbi.

Kdor želi obiskovati to šolo, naj se zgleda čimprej pri vodstvu ljudske šole v Vrtojbi (g. nadučitelj Zorn Ivan), da ga vpiše. Priporočljivo bi bilo, da bi se zgledali tudi vajenci iz Šempetra, Standaža in Bili, da dokazemo merodajnim činiteljem nujno in veliko potrebo te kakor tudi drugih sličnih šol po deželi.

Tobak pod gobami. V Gorici so pripeljali neko Klementino Zorzič, staro 29 let, ki je nesla iz Jugoslavije 7 kg jugoslovenskega tobaka. Dobili so jo pri Postojni finančarji, ko je nesla skozi gozd veliko kosaro gob. Može postaviti se bili nekoliko preveč radovedni, pogledali so nekoliko globlje pod gobe v vsebino kosare in našli sladko zeljčice, ki ga imajo moški prav radi, a ga je prepovedano nositi čez mejo. Za svojo prebrisaneost se bo morala žena zagovarjati pred sodiščem.

Padeč biciklista. Minelli Julij, mal, 15-letni poba, stanujoč v Camposanto, je delal razne pajacade na kolesu in je bil pri tem tako malo spreten ter se je nobil, da bo moral zdraviti svoj nos. oz. svoje kosti cel mesec.

Slovenski vojni oškodovanci morajo plačevati iz lastnega žepa uradnike na gorški sodni. Obnova Gorisčev javlja:

Kakor bode marsikateremu znano, je ustanovila Zveza slovenskih županov meseca maja 1920. tečaj za cenitve vojnih škod sodnega okraja goriskega in sicer predvsem vsled tega, da obvaruje vojne oškodovance, ki so bili že tako hudo tepevi, pred izkoriščevanjem in izsesevanjem gotovih elementov, ki bi se radi redili iz naše krvi. Drugi plemeniti namen je bil, pospešiti sestavo cenitev vojnih škod, da pride oškodovanci čimprej do svoje zakonite odškodnine. Uspeh tega tečaja je bil velikanski. Takoj po dokončanem tečaju je kar deževalo dovršenih cenitev na sodnijo, ki bi imela, kakor preje omenjeno, nalog, da cenitve pregleda in izda poverljive prepise. Ker je pa bilo cenitev ogromno, uradniki pa tako počasi število, da se je zamoglo reševati le po par cenitev, so se slednje tako nagrmadile, da so jih bile polne omare in mize. Uradniki so tožili pri svojih višjih, naj se jim dočeli par pomožnih moči, ker sami ne morejo delati za štiri in spetoma se sprejemali stranke; ali kakor je bilo videti, so našle te ustne pritožbe na gluh ušesa. Mogoče delamo tudi višjim v tem oziru krivico, ker so najbrže dobili od najvišjih mest nalog štediti z denarjem, ker je isti zelo potreben za vzdrževanje raznih posredniških konferenc. In tako so spale cenitve po omarah in mizah!

Stranke so pa romale dan za dnem v dotični urad ter stokale in prosile, naj se vendar rešijo njihove listine, ki jih radi izplačala vojne odškodnine nujno rabijo. Uradništvo je pač obljubilo, da se bodo še več napenjali, ali na cenitvah se je nabiral vedno večji birokratični prah.

Da se temu neznoznemu položaju vendarle odpomore, je sklenila Zveza slovenskih županov, da bo sama na lastne stroške nastavila par uradnikov, da bi se uradna kolesa vendar malo premaknila z mesta. Iz tega razloga so tudi gorški zasebni inženjerji nastavili par uradnikov.

V zapuščenem oddelku, ki izdaja v zapuščenih in varstvenih zadevah dedičem ali varuhom posebna pooblastila, nujno potrebna pri vlaganju pritožb za vojno odškodnino, predvsem, itd., so se pričele dogajati julija leta 1920. enake razmere. Da bi tudi tukaj ne nastal zastoj, ki bi imel za oškodovance težke posledice, so se oprijeli oškodovanci tudi samopomoči ter so nastavili iz lastnih žepov nekaj moči.

Za to plemenito nujno potrebno akcijo je imela Zveza slovenskih županov nad 20.000 lir stroškov, ki so le delno kriti od prispevkov županov in raznih združenj vojnih oškodovancev. Nekrite zneske je Zveza dolžna zasebnikom oziroma denarnim zavodom, ki so prisostili s posojilom na pomoč. Uradnike je pač bilo treba plačati, ker tudi oni ne živijo od zraku. Na ta način se ni prihranilo vojnim oškodovancem le obile poti in mnogo sitnosti, temveč tudi sto in sto tisočakov, ki bi drugače ležali v listinah mračnih eksistenc.

Naše ljudstvo je prav gotovo iz srca hvaležno gospodom, ki so organizirali to samopomoč in jim pomagali pri hitrejši do vojne odškodnine, ki je pač le delna z ozirom na izgubo svoje, s trdim delom in trudom priborjene imovine.

Pribež pa moramo pred vso javnostjo, da je škandal vseh škandalov, da morajo zasebniki

nastavljati in plačevati iz zasebnih žepov uradništvo na sodniji, ako hočejo, da se njihove zadeve spravijo naprej. To more pač biti le tam mogoče, ker državne oblasti nimajo nikakega zmisla za ljudske potrebe, posebno pa za potrebe naših vojnih oškodovancev. Poslane prosimo, naj tudi ta slučaj primerno naslikajo v državnem zboru, da bodo ti tam videli, da niso naše pritožbe iz trte zvite.

Gospodarstvo

Jugoslovensko-čehoslovaški dogovor za izmenjavo blaga. Med Jugoslavijo in Čehoslovako je bil sklenjen dogovor, glasom katerega dopušča Čehoslovaška uvoz 150 tisoč hl jugoslovenskega vina na leto proti plačilu carine 420 č. sl. kron na hektoliter brez daljnih omejitev. Jugoslovenska vlada pa je dovolila leten uvoz 50.000 hl češke pive proti plačilu carine 280 din. na hektoliter.

Tržaški blagovni trg. Premog. Zaloga v Trstu so majhne, pričakujejo pa se v najkrajšem času prihodi iz Hull-a, Newcastle-a in Cardiff-a. Cene za najboljši cardiffski in newcaillski premog so lir 200 do 210. Franko skladišče. Pred enim mesecem je bila cena 190 lir. Povišek v ceni je pripisovati višanju cen za angleški premog ter trdni tendenci na prevoznem trgu. Prevoz iz Anglije v jadranske luke stane danes 14 šilingov (pred enim mesecem 13 šilingov). Vzrok, da se je prevoz za premog podražil, je iskati v še vedno trajajočem ameriškem premožnem štrajku, ki je že dovedel do zapretja mnogih ameriškanskih industrij.

Ka v a. Dovozi iz Brazilije so znašali ob začetku sezone 2.126.000 vreč napram 2.981.000 vrečam v lanskem letu. Te številke potrjujejo, da je bila letošnja letina mnogo manjša nego lanska, toda tudi nepovoljne razmere v Sr. Evropi so vplivale na to, da je bil letošnji dovoz manjši nego lanski. Vedno bolj nastopajo Zedinjene države kot regulatorji trga, in ker imajo že več let najšibkejšo dobavo, so sedaj močni kupci. Na cene pa je vplival tudi brazilski tečaj, ki je padel močno ter še vedno kaže slabo tendenco. To je dovelo do znižanja cen v ponudbah za Rio in Santos za okrog 2 šilinga Hw. Italijanski tečaj na London, ki je bil narasel na 105.— je šel nazaj; vse to je vplivalo na določanje cen na tržaškem trgu. Te so za Rio good okrog lir 600.— in za Santos superior lir 740.—.

Kože. Tendence za jancje kože se je pomirila vsled ponehajotih vprašanj iz Nemčije in Čehoslovaške. V tekočem mesecu se je prodalo kakih 40.000 komadov. Cene za maloazijske lanske jancje kože, 95/100 kg, so bile lir 9.— do 9.50. Za ovčje kože je bilo iz Nemčije bolj živo povpraševanje. Prihod novega blaga iz Grčije in iz izhoda so izostali vsled vojnih dogodkov. Kupčija s kozjimi kožami je živa. Prodalo se je 60.000 komadov. Cene za srbske kože, 125 kg, so bile lir 10.— do 10.50 za komad.

Dogovor z ogrskim emisijiskim zavodom o izmenjavi dinarjev in ogrskih kron. Med Narodno banko v Beogradu in ogrskim državnim zavodom za bankovce v Budimpešti se je sklenil dogovor, po katerem bodo lahko kupovali v Budimpešti jugoslovenski državljani dinarje po dnevnem kurzu beograjske borze, v Beogradu pa ogrski državljani krone po dnevnem kurzu na budimpeštanski borzi.

Poslano*)

Ker je bila vest, objavljena v »Pučkemu Prijatelju« dne 28. septembra t. l. pod naslovom »Šta se govori po Istri« namreč, da sem izjavil nekemu istreškemu agronomu, da pri »Zadružni Zvezi« ne maramo uradnikov krščanskih nazorov itd. povsem neresnična, postal sem že 3. oktobra t. l. »Pučkemu Prijatelju« sledeti popravek: »Nije istina, da sam u pogovoru sa istarskim agronom spomenuo, da »Zadružna Zveza« osnuje velikansku mlekaru; niti je istina, da sam se izrazio: »Mest bomo imeli, ker ustanovimo velikansko mlekaru v Trstu, ali mi moramo biti previdni, ker nam lahko pride noter človek, ki je krščanskih nazorov in tega nočemo; niti je istina, da bi uopće medu nama došlo do pogovora o krščanskim ili nekrščanskim načelima.«

Ta popravek se še do danes ni objavil, četudi sta medtem izšli 2 številki »Pučkega Prijatelja«. Vsled tega smatram potrebno na ta način obvestiti širšo javnost o neresnici, ki jo je »Pučki Prijatelj« napisal na moj račun.

(Trst, 14. oktobra 1922.

660) Lovrečič Stefan.

*) Za članke pod tem naslovom odgovarja uredništvo le toliko kolikor mu zakon velja.

Mali oglasi

POROČNA SOBA, predvojno delo, iz orehovega lesa, solidna, umivalnik z mramorom, vzmeti se proda za L 1700 radi odhoda. Corso Garibaldi 29, vrata 6. 1914

PRASIČI, lepe vrste, 3 mesece stari, se prodajo. Trst, Chiadino in Monte 155. 1915

V GOSTILNI pri »Stari Lenki«, Campo Belvedere št. 1, se toči prvovrstno istrsko vino, črno in belo kakor tudi sladko. Prijateljem in znancem se toplo priporoča lastnik. 1910

SOBA meblirana s hrano ali brez, se odda prijateljema. Massimo D'Azeglio 22, vrata št. 17. 1911

SIVILJA Angela Bizjak se priporoča cenjenim damam. Gre tudi na dom. Greta št. 4, I. n. vrata 2. 1900

KROMPIR lep po 66, fižol (Mandoloni) po 260 se prodaja v via Milano 7. 1901

HISA s 13 prostori in vrtom se proda radi odhoda po zelo nizki ceni. Sv. Mar. Magd. zg. 442. 1902

SOBA meblirana z dvema posteljama se odda, najraje moškima. Via S. Maurizio 10, I. desno. 1903

V KOBJEGLAVI 35 p. Stanjel se odda radi močvirne in selitve veliko posestvo za večletno dobo v najem. Zraven tudi potrebna goveja živina. Obsežni vinogradi za vipavsko vino in kraški teran. Ugodna prilika. 1904

POSTELJA se da v najem rokodelcu. Via Carpison 12, II. 1908

ZELEZNA vrata in tramzija prodam. Via Fabio Severo št. 10. 1909

CUNJE po 30, star papir, železo in druge kovine kupujem po visokih cenah. Solitario št. 14. 51

SIVILJA izdeluje vsakovrstne obleke točno in natančno po najnižjih cenah. Via Transale al Bosco 3, I. 1905

IŽURJEN čevljarški pomočnik se sprejme takoj za stalno delo. Josip Oblesčak, Tolmin 69. 1906

SPALNE SOBE, priproste in finejšje po najzmernejših cenah se prodajajo v skladišču pohištva via Udine 25. 1907

POROČNE SOBE bukove, hrastove, mahagonijeve, črešnjeve, slavonske delo. Türk, via S. Lazzaro 10. Embalaža za pošiljave. Brezkonkurenčne cene. Oglejte si in primerjajte. 1912

GOSPOD se sprejme na hrano. Cesare Battisti 10, I. na dvorišču. Ponco. 1913

ZDEAVILA, zagotovljena, prvovrstna, za ljudi in za živino. Ribje olje najboljšje. Švedske kapljice. Balzam in obliž za kurja očesa v lekarni v Sežani. 83/6

BUKOV GOZD za izsekavanje se kupi po možnosti ob vozni cesti. Ponudbe pod »Bukev« na upravnistvo. 1872

APNENICE, tri peči, blizu postaje Bivio-Nabrežina, se oddajo takoj v najem. Pojasnila pri upravnistvu. 1881

GLAVNATO ZELJE NA PRODAJ. Več tisoč glav zelja lastnega pridelka ima na prodaj Fr. Arko v Postojni. 1884

V LJUBLJANI se proda novo zgrajena enonadstropna hiša, pripravna za vsako obrt ali tovarno. Pojasnila daje Andrej Rutar, notar v Ljubljani. 1886

ZA GOSTILNE in kavarne: najboljšje esence za rum, cognac, likerje, malinovec ima lekarna v Il. Bistriči. 28/3

LJUBLJANSKE VOZICE, breke, tovarne vozove s patent-kolesi, jasnice itd., izdeluje solidno Franjo Bratina, strojno kolarstvo, Ajdovščina 53 658

G. DOLLINAR Trst — Via Ugo Polonio 5 (prej Via Bacchi) Telefon 27-81, uvoz — izvoz. Velika zaloga papirja za zavijanje pisalnega i. t. d. papirnatih vročih ter valčkov raznih velikosti lastnega izdelka. 79

PRODAJALKA, izveščana v trgovini z melanim blagom, z dobrih spricvali, išče službe v kaki večji trgovini, najraje na deželi. Naslov pri upravnistvu. 1883

KOVAŠKA delavnica išče druga-podkovača, s kapitalom. Pojasnila v tobakarni Piazza Garibaldi 7. 1899

SIVILJA izvršuje vsakovrstna dela po zelo nizkih cenah. Via Stoppani 5, vogal Molino grande. 1900

POZORI! Krone, bisere, zlato, platin in zobovje po najvišjih cenah plačuje edini grosist Belletti Vita, via Madonna 10, I. 82

KRONE, goldinarje plačujem po cenah, ki jih drugi ne morejo plačevati. Pondares 6, I. nadstr., desno. 57

ŠIRITE „EDINOST“

čoh?» »Paša riba s tako lahko stre tale čoh z enim udarcem svojega repa, kakor jaz strem orehovo kupino.«

»Prebrazena devica Marija! Obvaruj me!« — »Ne boj se! Zda ne gre proti nam. Drugo smer zasleduje.« »Morebiti je zver sita?« — »Morski som (volk) ni nikdar sit. Samo morje ga ne more prehraniti. Njegov glad je večni. Toda to pot se ga odlašam. Vidiš li ondi čer (kile)?« I. srede morskega zaliva se dviga v tistem kraju velik skalnat otok, ki je na severni strani ves gol in bel. »Tam nad gladino lahko vidiš plavati v eni vrsti neke temne točke.« — »Ze dolgo jih gledam; menim, da so glave kakih rib.« — »Ne, to niso ribe, marveč so krave. Plavajo semkaj v ta obrežni kraj, kjer vidiš oljko gaj. Tam ni niti trave niti grma, tam se ne morejo pasti. Zato plavajo vsako jutro čez morsko ožino (preliv) na klet (skalni otok); na oni strani čeri, ki gleda na jug, je dobra paša — tam se čreda preskrbi in založi. Nasprotno na čeri ni pitne vode — ta se spet dobi samo tukaj čez na tostranskem obrežju. Zato plavajo krave zvečer spet lepo nazaj h gospodarjem, ki jih potlej napojijo in pomolajo. Povzdignjeni nosovi teh krav so tisto, kar vidiš tam v dolgi črti razkropljeno plavati po vrhu vode. Najn cenjeni prijatelj, morski volk, kurni po njih.«

— TVRDKA —

GELOSA BENIAMINO & FIGLI

POHIŠTVO

lastnega izdelka v vsakem slogu.

Velika izbira popolne opreme za hiše, pisarne in gostilne.

Brezkonkurenčne cene.

Brezkonkurenčne cene.

Trst — Viale XX. Settembre 35 (palača Eden)

Telefon 34-34 bis

659

Telefon 34-34 bis

Rojansko konsumno društvo

izšče

KRČMARJA

ali odda gostilno v najem.

Prosilci naj vložijo svoje prošnje do petka od 3. do 4. ure v gostilni pri cerkvi. (635)

J. ŠTOKA

Trst, via Milano šte. 37

ima v zalogi

slike-razglednice procesije sv. Gorske Matere božje. 663

RAZGLAS.

Z ozirom da je dokončana poprava prostorov, ki so služili za uradovanje »Zastavljalnice«, začel bo ta oddelek z

2. novembrom 1922

svoje normalne poslovanje.

Dragocena in navadna zastavila se bodo sprejemala v zastavo vsaki delavnik od 9. do 12. ure dopoldne.

Ravnateljstvo zastavljalnice in z njo združene hranilnice v Gorici.

Procesija Matere božje na Sv. Goro.

Najlepše fotografije, edina popolna zbirka, obstoječa iz 26 razglednic s slikami celega spreveda od stolne cerkve v Gorici v cerkev na Sv. Gori se dobijo pri

VITTORIO MOLESINI, Gorica, Via Garibaldi 5. Pošilja se franco čela popolna zbirka na deželo po pošti proti nakazilu L 25.—. 44/21

Več mizarjskih pomočnikov

in strojnih mizarjev

sprejme takoj v trajno delo tvrdka Brata Mihelič v Bovcu. 655

ODVETNIKA

Dr. FERFOLJA in Dr. SEDMAK

Iz Trsta, via Fabio Filzi št. 17/1. (tel. 26-50)

sprejemata svoje klijente iz sežanskega okraja vsako soboto

pri AMFU v SEŽANI

Izšla sta Vedež in Hišni prijatelj

za leto 1923.

Razprodajata se v Trstu v knjig. J. Štoka via Milano; v Gorici v knjigarni K. T. D.

Na deželi po vseh večjih trgovinah. »Vedež« lično vezan L 3.—; elegantno v platno vezan L 4.—. »Hišni prijatelj« vezan L 2.—.

Trgovci dobijo popust! 661

Kdor kupi 10 »Vedežev« dobi enega zastoj.

Naznanilo.

Podpisani naznanjam, da odprem danes

trgovino mešanega blaga v Šempoležu.

Cene zmerne. Postrežba točna.

Za obilen obisk se priporočam Leopold Rebula. 664

J. ŠTOKA

Trst, Via Milano šte. 37, Trst ima v zalogi

vse za slovenske šole predpisane knjige. - Šolska vodstva dobijo pri naročilu popust.

Brezovškove kat. reze za nižje razrede mestnih šol so v zalogi po L 3.—.

ZOBOZDRAVNIŠKI AMBULATORIJ

M. BIZJAK

sprejema od 9 do 13 in od 15 do 18

Trst, Via Torre bianca 39

Telefon 23 09. 666

Srebrne krone in zlato plačujem po najvišjih cenah

ALOJZIJ POVH

Trst, Piazza Garibaldi št. 2

(prej Barriera)

Krone po L 2.03

Goldinarje po L 5.40

Trst, Via Pondares 6. I. nadstr. desno

PODLISTEK

Igralec, ki dobiva.

Spisal Mavricij Jókai

Iz madžarskega izvirnika poslovenil

Ivan Koštič

15

»Verjamem, ker mi ti praviš.« S to besedo je Milora priznala ves svoj značaj. Imela je tako vero v brata Metela kot v svetnika — že več kot v duhovnika! Kar je on povedal, to se je lahko zdelo nemogoče, a je moralo vendar biti sveta resnica. To se je moralo tako verjeti kakor vstajenje našega telesa; ne razumemo, kako bo, toda gotovo bo nastopilo. Morebiti bo še mrtvece Frankopanskega gradu vstal in oživel? — Zodiakalna svetloba po solnčnem zahodu je se dolgo svetila s svojim rumenim svetlom na pokrajino; zdelo se je, da se loči nebo v tri proge kakor razpeta paljasta: srednja je bila opalaste barve, obe stranski pa jeklenosij, ostro se razlikujeta od srednje in je polagoma se umikalojo temnomodri noči, ki so jo predirale zvezde. — Spodaj se je svetilo morje: Milora se je pripogibala ven čez rob čolna ter je

tako strmel dolji zamišljena v čudovito morje. »O, ne veslaj! je poprosila Metela; naj traja tale pot dalje!« — »Ampak dobro bo, če veslo nategnem,« je mrmral Metel, »in ti uravnaj krmilo bolj proti obrežju! Dobro bo odhiteti od tukaj. Pogled, kako hité tam zdolaj tuni semkaj, kako skačejo pliskavke (del-fini)! Milora sicer ni mogla razumeti, kaj bi moglo biti vzrok te naglice; a vendar je storila, kar ji je bilo rečeno: krmilo je napravila proti bregu. — Kmalu je začela nekaj umeti ali vsaj slutiti. Globoko na dnu morja, ki je bilo od fosforescence prosojno, se je bližala temna senca, grozna črna masa, velikani, Leviatan. Pred njim so bežali drugi morski prebivalci. Pomikal se je po vodi tako urno kakor oreč po zraku ter kljub svoji okorni postavi je zdaj poskočil in v takih momentih kot da bi se bila primerila eksploziji svetlobe v morju, kakor ognjen stebel je prekrasno iskreče valovje šnilo narazen in na trenutek pokopalo tisto temno postavo v temno — v drugem trenutku se je že držala temna masa daleč oddal dalje.

»Kaj je onole?« je zajecjala Milora. »Vidiš li?« — »Vidim. Lahki mu pravijo »pesceane«, to je »pasja riba.« — »Ali stori človeku kaj zalega?« — »Prirodopisci ga častijo s pridevkom »ljudožerec.« — »Ali lahko napade naša

Dogodki na vzhodu in tržaška trgovina
 a južnim sadjem. Dogodki v Smirni so po-
 vzročili popolno obustavo izvoza južnega
 sadja. Večina grških, angleških in tudi fran-
 coskih in italijanskih trgovcev, ki so trgovali
 s južnim sadjem, je zapustila, kakor se zdi,
 kar čez noč Smirno. V sultaninah obsto-
 jajo na tržaškem trgu le malenkostne zalo-
 ge, katere se prodajajo po zelo visokih cenah.
 Za dobro srednjo vrsto se je plačalo
 1250 lir. Tudi v trgovini s «Candja» se je
 takoj začutil upliv zadnjih dogodkov in
 cene so poskočile na 1150 do 1200 lir cif.
 Trst za blago brez repov v vrečah. Na
 trgu obstoječe partije so se prodale po
 1150.— lir. Poskusi, da bi se uvedlo sultan-
 ine iz Kalifornije, so ostali do sedaj brez-
 uspešni, ker so poskočile cene za 7 do 8
 dolarjev na 100 kg. Ta vrsta, ki sama na
 sebi ni najboljša, se bo dala težko upeljati
 z ozirom na visoko ceno. Razum tega ob-
 stoja bojazen, da blago pride prepozno, ker
 ni direktnih paroplovov zvez med Trstom
 in Kalifornijo. Vsled negotovega politične-
 ga položaja na vzhodu rastejo cene za leš-
 niki in nevarnost je, da bo tudi uvoz iz Ca-
 rigrada izostal. Zaloge niso velike. Cene
 se gibajo, po vrsti in provenienci, med
 760.— do 800.— lirami. Cene za fige v ven-
 cu so ostale neizpremenjene. Za ukrcanje
 tekom oktobra se zahtevajo višje cene,
 namreč 220.— do 225.— lir. Tendence za
 mandeljne je trdna.

Nove določbe za nakup valut v Jugoslaviji.
 V prihodnjih dneh se bodo baje izdale nove
 določbe glede nakupa valut na podlagi po-
 tnih dokumentov. Doslej so se na podlagi
 potnih listin (potnega lista) lahko kupovali
 francoski franki. Odslej se bo dovoljeval na-
 kup 3000.— frankov na podlagi potnega lista
 samo za potovanje v Francijo. Za potovanja
 v države s slabšo valuto se bo dovoljeval samo
 nakup paritetne vrednosti 3000.— dinarjev
 v dotični valuti. Za države s šibko valuto se
 smatrajo: Ogrska, Poljska, Avstrija, Nemčija,
 Rumunska in Bolgarska.

Jugoslovenska sladkorna žetev. Jugoslo-
 venska sladkorna žetev se ceni letos na
 3000 vagonov namr 2.400 vagonom lan-
 skega leta. Tovarna za sladkor v Osijeku
 je porabila 450.000 stotov repe, kar odgo-
 varja 400 do 450 vagonom rafiniranega
 sladkorja. Dnevni proizvod znaša 10 va-
 gonov sladkorja. Kakor na splošno v go-
 spodarskem življenju, tako se tudi tukaj
 zelo občuti pomanjkanje vagonov in to ne
 samo pri prevozu repe, ampak tudi pri
 dovozu oglja. Ker proizvajana količina
 sladkorja daleč zaostaja za domačo potre-
 bo, se cene ravna po glavnem po čehoslo-
 vaskih sladkornih cenah.

Nemške reparacije. Nemčija bo na ra-
 čun vojne odškodnine dobavila Jugoslaviji
 mesto žive živine poljedelske stroje, in si-
 cer, po poročilih nemških listov, v vredno-
 sti 25 milijonov zlatih mark.

Prodaja iz Nemčije na račun reparacij
 došlih plugov je poverjena Poljedelstveni
 družbi v Belgradu. Kmetje se pri licitaciji
 prekašajo tako, da se plačuje za kos 5000
 do 6000 dinarjev, dočim stanejo sicer v Ju-
 goslaviji boljši plugi le 600. dinarjev. Vse-
 kakor kmetje plugov ne plačujejo v gotovi-
 ni, temveč z vojnoodškodninskimi boni.

Gospodarska razmotrivanja

Na splošno lahko velja načelo, da gredo pri
 dvigajočih se tečajih tudi cene navzgor; to za
 sedaj vsaj ne velja v Italiji. Cene za surovine,
 katere je treba nakupiti v inozemstvu, ter
 cene za živila so še sicer navzgor, ostale
 cene, posebno za gotove izdelke, pa kažejo
 smer navzdol.

Vzrok tega pojava leži večji del v trgovinski
 krizi, ki je dovela že do številnih falimentov
 v različnih strokah. Trgovci, ki so se previdili
 z blagom po višjih cenah nego so sedanje, no-
 čijo povečati svojih zalog in bati se je novih
 zastankov in prodaj. Razen tega je prišla med
 ljudi vsled falimentov velika množina blaga
 po nakupni ceni, kar tudi pritiska na cene.
 Tudi se ne sme prezreti, da so banke omejele
 kredite napram trgovcem. Italijanske banke
 so iz lanskega poloma Banke Italiane di sconti
 črpane pouk, da se ne smejo dajati taki
 neomejeni krediti kakor se je to dogajalo v
 prvi povojni dobi.

V vsakdanjem življenju posameznika se se-
 veda ne opaža znižanje cen za nekatere in-
 dustrijske pridelke, podrobna trgovina celo
 nateguje cene. To je razvidno n. pr. iz števil,
 ki jih objavlja statistični urad milanske trgo-
 vinske zbornice. Po poročilih te zbornice je
 znašal indeks za junij 97,9, julij 100,90, av-
 gust 102,37 a za september 104,11; za oktober
 pa najbrže še bolj narasel.

Razmah italijanske trgovine na debelo je
 mogoče le, če se uredijo trgovinsko-politični
 odnosi z ostalimi državami ter se odpravi
 prepovedni sistem, kateri zaprečuje normalni
 razvoj trgovine. Italija se je izjavila že na
 konferenci nasledstvenih držav v Portorose
 za odpravo izvoznih in uvoznih prepovedi,
 toda ta prepovedni sistem se vzdržuje še
 vedno deloma vsled lastne krivde Italije, de-
 loma vsled odklanjajočega zadržanja ostalih
 nasledstvenih držav, čeravno ga ni danes člo-
 veka, ki bi dvomil o njegovi nesmiselnosti. Z
 zadevo se je sedaj bavil ministrski svet in vr-
 šijo se pogajanja med ministri za zunanje
 stvari, za zaklad in za trgovino, da bi se po
 zaslišanju merodajnih gospodarskih čimteljev
 začelo z odpravo prepovedi ter prišlo do no-
 vih pogajanj s sosednjimi državami. Novi za-
 kladni minister Paratore je še izza svojega
 parlamentarnega delovanja na glasu energič-
 nega moža in obstoja, upanje da bo vsa za-
 deva sedaj vendar enkrat prispela na suho.

Gospodarska pogajanja s posameznimi dr-
 žavami se med tem nadaljujejo, seveda zelo
 počasi. Pogajanja z Avstrijo so se prekinila in
 italijanska vlada je izjavila v uradnem poro-
 čilu, da je sicer pričakovati, da pride do po-
 godbe, da pa je treba računati z dolgotraj-
 nimi pogajanjmi. Po domače rečeno: Počakalo
 se bo, če si Avstrija opomore ali ne.

Po glasovih iz italijanske tiska se lahko
 sodi, da bo prišlo kmalu do zopetnih gos-
 podarskih stikov z Ogrsko. Z ozirom na slabo
 žetev v Italiji bi bil uvoz ogrske moke veli-
 kega pomena. Začasno pa je uvoz moke vsled
 visoke izvozne carine (11% frankov v zlatu)
 nemogoč. Tudi uvoz ogrske živine bi bil va-
 žen, toda Ogrska je od aprila sem prepove-
 jala vsak izvoz živine. Ogrska pa je temu na-
 proti dovolila uvoz gotovih italijanskih in-

dustrijskih pridelkov do 31. decembra 1922.
 Med temi so tudi taki pridelki, ki se proizva-
 jajo v deželi, katerih uvoz pa je bil dovoljen
 iz političnih razlogov. Vprašanje je sedaj, če
 bo sklenjena nova kontingentna pogodba ali
 pa če bo na njeno mesto stopila trgovinska
 pogodba.

Gospodarski modus vivendi, ki je bil skle-
 njen s Španjo že 15. aprila t. l. je sedaj ob-
 javljen v uradnem listu. Gospodarska pogaja-
 nja s Francijo, ki se vršijo že od odpovedi
 pogodbe, pa se nekam vlečejo, ker sta si zem-
 lji v poljedelskem in industrijskem oziru hudi
 konkurentini. Italijanska vlada je napravila
 načrt za pogodbo, kateri je bil predložen
 francoski vladi v proučevanje.

Pomanjkanje trdnih trgovinsko-političnih
 dogovorov z evropskimi državami ter kriza v
 Orijentu, ki je pretrgala levantinsko trgovino,
 imajo za posledico, da posveča Italija svojo
 pozornost preokceanskim izvoznim trgovinam.
 Italija hoče imeti svoj del pri trgovini na
 daljnem vzhodu in v Južni Ameriki, ki se po-
 časi zopet oživlja.

Književnost in umetnost

Gledališče «Verdi». Eleonora Duse je na-
 stopila v petek v dramo, ki jo mogla rešiti
 vkljub vsej svoji priznani umetniški sposob-
 nosti in dobri volji. «Cosi sia» pač ni vredna
 take igralki, kakor je Eleonora Duse. Galla-
 rati-Scotti je napisal tri dramske slike, katere
 je za silo povezal in zvil v dramo. Kaj je hotel
 doseči s svojim delom, je težko reči, prva
 misel pa je, da je hotel predvsem doseči efekt.
 Zato je tudi postavil v prvem dejanju na po-
 zornico dva povsem nasprotna tipa: ljubečo
 mater pri postelji umirajočega otroka in brez-
 čutnega moža, ki govori tekom agonije sina
 o — konjskih kupcih. Cemu pa je tako
 čist mater, kakor jo je sicer slika skozi vse
 delo, ono res nepotrebno in neumesno ljube-
 zensko afero? Podtikanje, da bi mogla taka
 mati, kakor jo je hotel prikazati, smatrati
 opustitev prepovedane ljubezni, posebno še
 ob smrti postelji svojega otroka, za tako
 ogromno žrtve, je res gorostasno in tudi Dusi
 se ni posrečilo, da bi ne vzbudila s svojim
 govorom (!) o tej ljubezni upravičenega od-
 pora v srcu vsakega poslušalca. Če bi ne bilo
 v prvem dejanju Angele, ki je izvršno rešila
 svojo dobro izpeljano ulogo, bi bil človek
 obupaval.

Drugo dejanje je bilo boljše v drami in na
 odru. Videlo pa se je zopet, da pisatelj išče
 samo efekt, ki pa je, žal, na odru neizvedljiv
 tako, kakor si ga je pisatelj zamisljal. Duse je
 bila v tem dejanju v svojem elementu in je
 vsaj nekoliko prišla do izraza njena umetnost.
 Prizor, ko mati sliši iz ust svojega sina, za
 katerega življenje je žrtvovala samo sebe, a
 jo je potem zapustil in se vrnil povsem pokva-
 rjen, kakor je bil oče, ko sliši, da jo je zapu-
 stil, ker je varala njegovega pokojnega očeta,
 je bil po zaslugi Duse in sina Benassija na-
 ravnost silen. Sploh so rešili v drugem de-
 janju vsi svoje vloge dobro. Nekoliko boljša
 bila lahko oba berača. Tretje dejanje, ko mati
 v cerkvi z zadnjim zdihamom prosi milosti
 za sina, bi bilo mnogo bolj učinkovito, ko bi ne
 bila drama stavila preveč zahteve na scenerijo.
 Po vsakem dejanju je občinstvo večkrat
 klicalo igralce pred oder in obisipalo Eleonoro
 Duse s cvetlicami.

V sredo zadnji nastop Eleonore Duse v
 lisenovih «Strahovih».

Knjige «Goriške matice» za l. 1923. Letos
 izda «Goriška matica» naslednje knjige:

1. Koledar za l. 1923. Koledar bo v nekoliko
 večji obliki od lanskega, ter bo tiskan z večji-
 mi in bolj jasnimi črkami in bo bogato ilu-
 strovan. Poleg zanimivega berila mu bo pri-
 dejana posebna priloga zemljevida novega
 Primorja v slovenskem jeziku.

2. Dr. Gradnik. «Zlata srca». Gradivo je
 vzel to pot iz hrvaških virov in prevedel na
 slovenski jezik najlepše hrvaške povesti še-
 noe in drugih pisateljev. (Na obisku, Pruski
 kralj, Zrinski in Frankopan in dr.).

3. Dr. Pavlica: Sirahova knjiga. Po tej bo-
 gati knjigi bo naše ljudstvo prav rado seglo. V
 njej najde krasne nauke za modro in vzorno
 življenje. Knjiga je neizmerne važnosti poseb-
 no za današnji svet, ki hrepeni vedno bolj po
 slabem, a prezira in zanemarlja kar je resnično
 dobro.

Naslovne strani vsem knjigam je narisal naš
 rojak A. A. Bucik.
 Naročnina za vse tri knjige znaša 4.— L.
 To je izredno nizka cena, katero zmore
 vsakdo. (Kdor hoče imeti knjige trdo vezane,
 naj doda za vsako knjigo še 1.50 L.)

Poverjenstvo «Goriške matice» za Trst.

Ilustrovanja zgodovinske katoliške Cerkve.
 Ravno kar je izšla v drugi izdaji «Strojve»
 Kratka zgodovina kat. cerkve» z dvajset sli-
 kami. Najbolj merodajna sodba o tej knjigi je
 pač ona, ki jo je o njej izrekel tedaj, ko je iz-
 šla prva izdaja, slovenski zgodovinar pokojni
 kanonik dr. J. Gruden. Ocenil je knjigo v
 Slovenskem učitelju in pisal med drugim:
 «Predvsem naj povdarjamo ono dobro last-
 nost Strojve Cerkvene zgodovine, ki je zelo
 važna in se je doslej premalo pri nas upošte-
 vala, namreč to, da med splošno cerkveno
 zgodovino vedno upleta tudi dogodke iz do-
 mače slovenske zgodovine. S tem se v učen-
 cih vzbuja zanimanje za predmet.

Pisatelj nove Cerkvene zgodovine je samo-
 stojno obdelal zgodovinsko stvarino in podaja
 učencem najimnitnejše dogodke iz splošne
 in domače cerkvene povestnice, v lepi gladki
 slovenščini. S tem je zadel pravo smer in po-
 kazal naslednikom, kako je treba obdelavati
 zgodovinsko učno stvarino. Tudi iz razdelitve
 stvarine, iz dogodkov in oseb, ki se opisujejo
 v posameznih poglavjih, je spoznat, da je pi-
 satelj zgodovinsko stvarino dobro obvladal in
 jo modro omejil na one stvari, ki so za učence
 naših slovenskih šol najpotrebnejše in najza-
 nimivejše. Splošno rečemo se enkrat: «Stroj-
 jeva Kratka zgodovina kat. Cerkve» je zelo
 primerna, modro sestavljena, lepo opremljena
 učna knjiga.

Nova izdaja je vsestransko izpopolnjena,
 zlasti jo krasi, lepe dobro izbrane slike, ki so
 velikega pomena za zgodovinski pouk. Knjiga
 je izšla v zalogi Jugoslovanske knjižarne v

Pozor na domačo tvrdko!

FRANC SAUNIG, Gorica, Gosposka ulica sedaj Via Carducci št. 25.
 naznanja slavnemu občinstvu, da ima veliko izbero **živalnih**
strojev več vrst za krojače, šivilje in čevljarje

Iz najboljših nemških tovarov, katere jamči 10 let.

Dalje velika izbira dvokoles. Izjemno prodaja tudi na obroke. — Ceniki na zahtevo
 poštne prosti. Lastna mehanična delavnica.

Ljubljani in stane lično in trpežno vezana
 Din. 26.—; namenjena je sicer šolam, zlasti
 meštanskim šolam in višjim razredom osnov-
 nih šol, pa bo dobrodošla vsakemu, kdor se
 hoče poučiti o zgodovini sv. Cerkve.

DAROV!

«Šolskemu društvu» je daroval g. Sederžan,
 ki ni hotel povedati svojega naslova 100 lir.
 V isti namen nabrali o priliki odhodnice g.
 Korošca v Postojni njegovi prijatelji 55 L. 50
 stot. Franc Mahnič iz Vrabč daroval 2 liri.

**Kdor za «ŠOLSKO DRUŠTVO» ne žrtvuje,
 naj Slovenec se ne imenuje!**

Borzna poročila.

Tuja valuta na tržaškem trgu:

Trst, dne 14. oktobra 1922.

ogrsko krone	— 90.— — 95
avstrijske krone	— 08 $\frac{1}{2}$ — 03 $\frac{1}{2}$
čehoslovaške krone	79.75 — 80.25
dinarji	36.40 — 36.76
leji	14.50 — 15.25
marke	— 87.— — 95
francoski franki	23.50 — 23.75
francoski franki	177.25 — 177.65
švicarski franki	438.— — 442.—
angleški funti papirnati	104.35 — 104.95
angleški funti, zlati	111.25 — 113.36

ŽIVNOSTENSKA BANKA

PODRUŽNICA V TRSTU

Ulica Roma vega ul. Mazzini. — Lastna palača.

Delniška glavica in rezervni sklad K. Č. St. 225.000.000

Izvršuje kulturno vse bančne in menajnične transakcije.

Uradne ure od 9-13

Tvrdba

Giuseppe Struchel

Via Mazzini 36 (Vogal S. Caterina)

(prej Via Nuova)

naznanja svojim cenj. odje-
 malcem, da si je priskrbela
 za prihodnjo sezono **ve-
 liko izbero volnenega
 blaga za moške in žen-
 ske, kožuhovin, žameta,
 volnenih šerp in rut,
 kakor tudi fuštanja, be-
 lega in barvanega ter
 raznovrstnih okraskov.**

Vse po najzmernejših cenah.

Zaloga pohištva 54

ANTON BREŠČAK

Gorica, Via Carducci št. 14

(prej Gosposka ulica).

Doma kar manjka naj pregleda vsak —
 vse naj napiše si pri dnevni luči —
 omare mize, stole, posteljnjak — in vse
 kar rabi sploh v domači kući. — Kar
 manjka, to mu preskrbi Breščak — štiri-
 najst številka ulica Giosue Carducci.

ČEVljARNICA 23

MICOLICH

Trst, via Udine 32 (vogal L' Ariosto)

(prej Belvedere)

Izbira moškega, ženskega in otroškega
 obuvala. Sprejema naročila in popravila.
 Lastna delavnica. — Usnje zajamčeno.
 Cene nizke. — Postrežba točna.

Urarna in zlatarna

Lorenzo Macor

Trst, Via Udine 26. 24

Velika izbira ur, zlatenine in srebrnine

Prodaja se tudi na obroke po ugodnih cenah.

Ob nedeljah se zglašitev v via Udine 33, III.

Telefon 4-30

Telefon 4-30

**MILO
 FENDERL
 VERDE PURO
 SUPERIOR GIALLO**

Pazite na znamko!

AMBULATORIJ

za spolne, sifilitične, kožne in otroške
 bolezni

D.ra G. & A. De Leo

Specialista spolnjenja na pariški kliniki

Moderno zdravljenje sifilitične bolezni, zoženja in
 vnetja cevi in kapavca.

Preizkušnja krvi za ugotovitev sifilitičnih okuženj

Sprejemata od 10 do 12 in od 14 do 17.

Gorica, Piazza Nicolò Tommaseo (Piazzetta) 8

Steklene šipe

vsake vrste in mere. Prodaja na de-
 belo in drobno. — Postrežba na dom.

Cene zmerne. Piazza Oberdan št. 3

(Hotel Europa) telefon 44-23. 13

ALESSANDRO LEVI-MINZI via dei Rettori 1

P **POHIŠTVO**

in

via Malcantone

7-13

Absolutno

konkuren-

čne cene. 67)

Purič Andrej 73

Trst — Via Media št. 6 — Trst

ima na prodaj večjo množino izgotov-

ljenih štedilnikov ter prevzema in izvr-

šuje točno vsakovrstna nova naročila.

**Krone, srebro, zlato, diamante,
 briljante in platin**

kupujem po najvišjih cenah. 10

Zlatarna **ALBERT POVIH**, Via Mazzini št. 46 (prej via Nuova)

Ljubljanska kreditna banka

Podružnica v Trstu.

Vogal via Valdirivo 27 — Via 30 ottobre 11

Izvršuje vse bančne posle.

Kupuje in prodaja raznovrstne tuje valute. — Prodaja in kupuje

jugoslovanske krone. — Izvršuje nakazila SHS kron v Jugoslavijo.

Sprejema SHS krone na obrestovanje po dogovoru.

Vloge na knjižice v Lirah obrestuje

po 3 $\frac{3}{4}$ % netto

Vloge na tekoče račune po 4 $\frac{1}{2}$ %

Vezane vloge obrestuje najugodnejše po dogovoru.

Glavni sedež banke: **LJUBLJANA.**

Podružnice: Gorica, Maribor, Celje, Kranj, Ptuj, Brežice, Novisad,

Sarajevo, Split, Metković.

Delniška glavica in rezerve: SHS kron 150.000.000.—.

Tel. št. 5-18. Uradije od 9 do 12 $\frac{1}{2}$, in od 14 $\frac{1}{2}$, do 16.